

TULEOHUTUS
Sõnavara

Fire safety
Vocabulary
(ISO 13943:2023)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN ISO 13943:2023 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumisteate meetodil vastu võetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles oktoobris 2023;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2026. aasta veebruarikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 08 „Ehitiste tuleohutus“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi on tõlkinud Titania Tõlked OÜ, eestikeelse kavandi ekspertiisi on teinud Raido Jalas, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 08.

Standardi mõnele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatahisega EE.

Euroopa standardimisorganisatsioon on teinud Euroopa standardi EN ISO 13943:2023 rahvuslikele liikmetele kättesaadavaks 20.09.2023.

Date of Availability of the European Standard EN ISO 13943:2023 is 20.09.2023.

See standard on Euroopa standardi EN ISO 13943:2023 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus ning sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN ISO 13943:2023. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation and Accreditation. It has the same status as the official versions.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

Standardite ja standardilaadsete dokumentide reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele

Eesti standardid ja standardilaadsed dokumendid on Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse intellektuaalomand ning neid kasutatakse litsentsi alusel dokumentide kasutuslepingu tingimuste kohaselt.

Ilma Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse eelneva kirjaliku loata on keelatud standardite ja standardilaadsete dokumentide täielik või osaline reprodutseerimine, levitamine, muutmise või kasutamine mis tahes kujul ja viisil - sealhulgas kopeerimise, skaneerimise, salvestamise või jagamise teel digiplatvormidel (k.a masinõppe ja tehisintellekti rakendustes). Loata kasutamine väljaspool litsentsi tingimusi käsitletakse õigusrikkumisena.

Kui Teil on küsimusi standardite ja standardilaadsete dokumentide autoriõiguse kaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusega:

Veebileht www.evs.ee; telefon +372 6055050; e-post info@evs.ee

English Version

Fire safety - Vocabulary (ISO 13943:2023)

Sécurité au feu - Vocabulaire (ISO 13943:2023)

Brandschutz - Vokabular (ISO 13943:2023)

This European Standard was approved by CEN on 15 March 2023.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Republic of North Macedonia, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Türkiye and United Kingdom.

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG

CEN-CENELEC Management Centre: Rue de la Science 23, B-1040 Brussels

SISUKORD

EUROOPA EESSÕNA.....	3
EESSÕNA.....	6
SISSEJUHATUS.....	7
1 KÄSITLUSALA.....	8
2 NORMIVIITED.....	8
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	8
Kirjandus.....	72
Terminite tähestikregistrid.....	74

EUROOPA EESSÕNA

Dokumendi (EN ISO 13943:2023) on koostanud tehniline komitee ISO/TC 92 „Fire safety“ koostöös tehnilise komiteega CEN/TC 127 „Fire safety in buildings“, mille sekretariaati haldab BSI.

Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse tõlke avaldamisega või jõustumisteatega hiljemalt 2024. a märtsiks ja sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt 2024. a märtsiks.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et dokumendi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. CEN ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

See dokument asendab standardit EN ISO 13943:2017.

Igasugune tagasiside ja küsimused selle dokumendi kohta tuleks suunata dokumendi kasutaja rahvuslikule standardimisorganisatsioonile / rahvuslikule komiteele. Täielik loetelu nende organisatsioonide kohta on leitav CEN-i veebilehelt.

CEN-i/CENELEC-i sisereeglite järgi peavad Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardimisorganisatsioonid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Põhja-Makedoonia Vabariik, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik.

Jõustumisteade

CEN on dokumendi ISO 13943:2023 teksti muutmata kujul üle võtnud kui EN ISO 13943:2023.

Fire safety — Vocabulary

Sécurité au feu — Vocabulaire

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

COPYRIGHT PROTECTED DOCUMENT

© ISO 2023

All rights reserved. Unless otherwise specified, or required in the context of its implementation, no part of this publication may be reproduced or utilized otherwise in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, or posting on the internet or an intranet, without prior written permission. Permission can be requested from either ISO at the address below or ISO's member body in the country of the requester.

ISO copyright office
CP 401 • Ch. de Blandonnet 8
CH-1214 Vernier, Geneva
Phone: +41 22 749 01 11
Email: copyright@iso.org
Website: www.iso.org

Published in Switzerland

EESSÕNA

ISO (International Organization for Standardization) on ülemaailmne rahvuslike standardimisorganisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi koostamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmesorganisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad ka ISO-ga seotud rahvusvahelised riiklikud organisatsioonid ning vabaühendused. Kõigis elektrotehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Selle dokumendi väljatöötamiseks kasutatud ja edasiseks haldamiseks mõeldud protseduurid on kirjeldatud ISO/IEC direktiivide 1. osas. Eriti tuleb silmas pidada eri heakskiidukriteeriumeid, mis on eri liiki ISO dokumentide puhul vajalikud. See dokument on kavandatud ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud toimetamisreeglite kohaselt (vt www.iso.org/directives).

ISO pöörab tähelepanu võimalusele, et selle dokumendi rakendamine võib olla seotud patendi (patentide) kasutamisega. ISO ei võta seisukohta mis tahes esitatud patendiõiguste tõendamise, kehtivuse ega rakendatavuse eest. Selle dokumendi avaldamise kuupäeva seisuga ei ole ISO saanud teateid patendi (patentide) kohta, mida võib vaja minna selle dokumendi rakendamiseks. Dokumendi kasutajaid on siiski hoiatatud, et siin esitatu ei pruugi olla uusim teave, mis võib olla saadud patendiandmebaasist (kättesaadav veebilehelt www.iso.org/patents). ISO ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

Mis tahes selles dokumendis kasutatud ärieline käibenimi on kasutajate abistamise eesmärgil esitatud teave ja ei kujuta endast toetusavaldust.

Selgitused standardite vabatahtliku kasutuse ja vastavushindamisega seotud ISO eriomaste terminite ja väljendite kohta ning teave selle kohta, kuidas ISO järgib WTO tehniliste kaubandustöketete lepingus sätestatud põhimõtteid, on esitatud järgmisel aadressil: www.iso.org/iso/foreword.html.

Dokumendi on koostanud tehniline komitee ISO/TC 92 „Fire safety“ koostöös Euroopa standardimisorganisatsiooni (CEN) tehnilise komiteega CEN/TC 127 „Fire safety in buildings“ ISO ja CEN-i vahelise tehnilise koostöö lepingu kohaselt (Viini leping).

Neljas väljaanne tühistab ja asendab kolmandat väljaannet (ISO 13943:2017), mis on tehniliselt üle vaadatud.

Peamised muudatused on järgmised:

— kokku on lisatud 86 terminit või on vaadatud üle nende määratlused.

Igasugune tagasiside ja küsimused selle dokumendi kohta tuleks suunata dokumendi kasutaja rahvuslikule standardimisorganisatsioonile. Täielik loetelu nende organisatsioonide kohta on leitav veebilehelt www.iso.org/members.html.

SISSEJUHATUS

0.1 Üldist

Tuleohutuse valdkonnas on viimase kahekümne aasta jooksul toimunud märkimisväärne areng. Tuleohutuse projekteerimine on oluliselt arenenud, eriti seoses ehitusprojektidega, samuti toimivuspõhise projekteerimisega seotud mõistete areng. Jätkuvast arengust tulenevalt kasvab vajadus leppida kokku ühises keeles laiemalt ja laiendada tuleohutuse valdkonda lisaks sellele, mis on olnud traditsiooniliselt piiratud tulekatsete valdkonnaga.

Selle dokumendi esimeses väljaandes ISO 13943:2000 olid toodud ligikaudu 180 termini määratlused. Ent tuleohutusega seotud tehnoloogiavaldkonnad on arenenud kiiresti ning see väljaanne sisaldab palju uusi termineid ja nende määratlusi, aga ka mõnede varasemates väljaannetes olnud terminite läbivaadatud määratlusi.

See dokument määratleb üldised terminid, et kehtestada tuleohutuse valdkonnas kasutatav sõnavara, hõlmates tuleohutust hoonetes, rajatistes ja muudes ehitatud keskkonna elementides. Seda ajakohastatakse vastavalt sellele, kuidas lepatakse kokku ja töötatakse välja uusi termineid ja määratlusi tuleohutuse valdkonnas.

Oluline on märkida, et osadel tuleohutusega seotud terminitel võib olla õigusaktides mõnevõrra erinev tõlgendus kui see, mida kasutatakse selles dokumendis. Sellisel juhul ei pruugi selles dokumendis toodud määratlus kehtida.

Selles dokumendis toodud terminid puudutavad:

- põhimõisteid;
- spetsiifilisemad mõisteid, nagu näiteks need, mida kasutatakse spetsiaalselt tulekatsetes või tuleohutuse projekteerimises ja potentsiaalselt rahvusvahelistes ISO või IEC tulekahjuga seotud standardites ja
- seotud mõisteid, näiteks ehituses ja ehitustehnikas kasutatavad terminid

Ülesehitus on koostatud vastavalt dokumendile ISO 10241-1:2011. Terminid on toodud ingliskeelse tähestiku järjekorras ja eelistatud terminid on **paksus kirjas**, lisaks on loetletud allpool tavalises kirjas lubatud ja mittesoovitavad terminid.

0.2 Terminid „objekt“ kasutamine

Selles dokumendis kasutatakse terminit „objekt“ (prantsuse keeles „*objet*“) iga üksiku objekti või objektide koostu puhul. Näiteks võib see hõlmata materjali, toodet, koostu, konstruktsiooni või ehitist, nii nagu on iga üksiku määratluse kontekstis vajalik.

Kui kõnealune „objekt“ on katsekeha, kasutatakse terminit „katsekeha“.

1 KÄSITLUSALA

See dokument määratleb tuleohutusega seotud terminoloogia nii, nagu seda kasutatakse rahvusvahelistes ISO ja IEC standardites.

2 NORMIVIITED

Selles dokumendis ei ole normiviiteid.

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

ISO ja IEC hoiavad alal standardimisel kasutamiseks olevaid terminoloogiaandmebaase järgmistel aadressidel:

- ISO veebipõhine lugemisplatvorm: kättesaadav veebilehelt <https://www.iso.org/obp/>;
- IEC Electropedia: kättesaadav veebilehelt <https://www.electropedia.org/>.

3.1

liigsoojus (*abnormal heat*)

<elektrotehniline> soojus, mis lisandub normaalse kasutuse korral tekkivale soojusele, kuni selleni ja kaasa arvatud see, mis põhjustab *tulekahju* ([3.138](#))

3.2

neelduvus (*absorptivity*)

neeldunud *kiirgusliku soojusvoo* ([3.358](#)) ja pinnale langenud *kiirgusliku soojusvoo* ([3.361](#)) vaheline suhtarv

MÄRKUS Neelduvus on ühikuta suurus.

3.3

vastavuse kriteeriumid (*acceptance criteria*)

kriteeriumid, mis on aluseks *ehitatud keskkonna* ([3.36](#)) projektlahenduse ohutusnõuetele vastavuse hindamisel

MÄRKUS Kriteeriumid võivad olla kvalitatiivsed, kvantitatiivsed või mõlema kombinatsioon.

3.4

täpsus (*accuracy*)

mõõtmistulemuse ja *mõõdetava suuruse* ([3.298](#)) tegeliku väärtuse lähedus

[ALLIKAS: ASTM E176:2021]

3.5

aktiveerimisaeg (*activation time*)

ajavahemik anduri vastusest kuni hetkeni, mil *kustutussüsteem* ([3.418](#)), *suitsu* ([3.389](#)) kontrollsüsteem, signalisatsioonisüsteem või muu tuleohutuspaignäht on täielikult rakendunud

3.6

aktiivne tulekaitse (*active fire protection*)

meetod(id), mida kasutatakse *tulekahju* ([3.138](#)), kuumuse või *suitsu* ([3.389](#)) leviku ja mõjude vähendamiseks või ennetamiseks tuvastamise ja/või kustutamise abil ning milleks rakendumiseks on vaja teatud hulk liikumisi ja/või reaktsioone

NÄIDE Tulekustutusainete (nt halooni või veeudu) rakendamine tulekahjule või ventilatsiooni ja/või suitsu juhtimine.